

Robert van Roosbroeck, Willem van Oranje, Kopstukken uit de Geschiedenis No.1, Kruseman, Den Haag, 1962.

De uitgeverij Kruseman in Den Haag is in 1962 begonnen met de publicatie van een serie historische werkjes, „Kopstukken uit de Geschiedenis”. In de boekjes zelf kan men omtrent de bedoeling van de uitgever noch omtrent een eventuele redaktie ervan iets vinden. Uit een schrijven namens de uitgever aan „Kleio” gericht blijkt echter, dat dr. J.W. Smit uit Utrecht de redaktie voert. Deze serie - zo schrijft de uitgever - beoogt geschiedenis-studerenden doch ook geïnteresseerde leken in kort bestek een helder en gefundeerd beeld te geven van de beschreven persoon en zijn betekenis in het raam van de geschiedenis.

Dat is een prijzenswaardige opzet. Alleen vraag ik mij wel af welke geschiedenisstuderenden bedoeld kunnen zijn: universitaire en M.O.-studenten kunnen natuurlijk wel iets hebben aan boekjes van rond honderd bladzijden, maar zij zullen toch eerder aangewezen zijn op de bekende werken en handboeken. Wij behoeven ons hierom evenwel niet te bekommeren: in dit blad kan het slechts gaan om de vraag of de docent deze boekjes in de leerlingenbibliotheek kan opnemen.

Het eerste deeltje uit de serie wordt gevormd door het boekje „Willem van Oranje” van de hand van de Belgische historicus dr. Rob. van Roosbroeck. Het is 118 bladzijden groot, van handzaam formaat en voorzien van een stevig plastic-bandje; typografisch en wat papier betreft voldoet het aan redelijke eisen, al staan er nog al wat drukfouten in. Achterin vindt men een lijstje van litteratuur. De naam van Van Roosbroeck, die heeft meegewerkt aan Romeins „Lage Landen” en die de redaktie heeft gehad van de grote „Geschiedenis van Vlaanderen”, staat er borg voor, dat de inhoud op een goed peil staat. Detailkritiek heeft op deze plaats weinig zin; deze bespreking wil immers alleen zien uit te maken of wij het boekje onze leerlingen in handen kunnen geven.

Het is redelijk goed, maar niet meeslepend geschreven. Al kan er een zekere levendigheid niet aan ontzegd worden, het beweegt zich toch op academisch niveau. Een gevolg daarvan is, dat er nog al wat bekend wordt verondersteld. Zo wordt zonder uitleg gesproken over „ordonnantie-compagnieën”, over de „Parijse Bloednacht”, zo worden onvertaalde stukken opgenomen uit zestiende-eeuwse dokumenten. De eerste bladzijden bevatten een uiteenzetting over de politiek van Karel V en Filips II, die niet erg helder is, ten minste niet voor de geïnteresseerde leek, wiens historische kennis vermoedelijk wel wat vervaagd is.

Me dunkt dat we dit boekje niet ter lezing kunnen geven aan tweede of derde klassers: ze zouden er vermoedelijk weinig „an” vinden. Anders staat het met betrekking tot de hogere klassen. Schrandere leerlingen met enige historische belangstelling zullen het niet zonder genoegen doornemen; zij mogen dan niet al te zeer uit zijn op een „verhaaltje”, want aan anekdotische of persoonlijke bijzonderheden is het boekje niet rijk. Ik geloof echter wel, dat men zulke leerlingen dan eerst nog eens de paragrafen over de Nederlandse

geschiedenis van 1555 tot 1584 moet laten nalezen uit het gewone leerboek, met het oog op wat ik boven opmerkte: dat er veel bekend wordt verondersteld. De leerling die aan deze voorwaarde voldaan heeft, kan dan met behulp van Van Roosbroecks boek zijn kennis en inzicht zeker verdiepen en verrijken. Resumerende: voor de leerlingenboekerei is deel I van de serie „Kopstukken” zeker geschikt.

Fontaine

* * *

Hugh Seton-Watson, Het nieuwe imperialisme, Nijgh en v. Ditmar, Rotterdam, 's-Gravenhage, 157 bladz. f 6, 90

Wat de schr. betoogt is dit: door de eeuwen van haar geschiedenis heen was Rusland een imperialistische mogendheid, zogoed als welke andere ook. Onder imperialisme wil de schr. dan doen verstaan: „overheersing van de ene natie door een andere natie” (bladz. 7). Deze vorm van imperialisme is inderdaad overal en altijd aan te wijzen. Wat dus volgt is een snel overzicht van de Russische geschiedenis waarvan niet de constanten worden belicht, maar wel de resultaten hiervan, dat wil zeggen: de machtsuitbreiding van Moskou naar alle richtingen, tenslotte, laten we zeggen, tot de Elbe en de Stille Oceaan. De schr. blijkt goed op de hoogte te zijn van deze expansie in de negentiende eeuw en de onze. In dit wel erg korte bestek kon hij echter slechts een zeer beknopt en journalistiek overzicht geven, niet erg duidelijk of boeiend. Men ware toch meer gebaat geweest met een helder tekenen der constante tendenzen en het eigen Russische in deze geschiedenis. Want Russisch imperialisme stoelde (en stoelt) op wezenlijk andere gedachten, een andere mentaliteit, dan dat van welk andere Europese mogendheid ook. De vertaling van G. W. de Bruyn-Jackson gaf een feilloos Nederlands, hetgeen steeds zeldzamer wordt.

D. M.

* * *

M. C. Mees, Lamoraal van Egmond, Van Gorcum en Comp., Assen 1963 (Van Gorcum's Historische Bibliotheek no. 70), geb. f 16, 50, 293 blz.

Wie het werk van dezelfde schrijver over Alva uit 1957 niet kent, neemt het prachtig uitgegeven boek over Egmond, die ongetwijfeld aan een wetenschappelijke monografie toe is, met gespannen verwachtingen ter hand. Hij wordt teleurgesteld. Hij vindt een compilatie, die weinig of geen nieuws brengt en bovendien slecht is gecomponeerd. Het boek misstaat in de terecht geroemde Van Gorcum's Historische Bibliotheek en ook in de lerarenbibliotheek.

G.

* * *